

Dag Luc

Vooreerst dit: ik heb me tijdens ons gesprek vorige week misschien niet correct uitgedrukt: ik heb inderdaad gezegd dat ik aan een boek bezig ben over de Fortis zaak, maar van een boek is nog lang geen sprake. Er is nog geen letter op papier gezet, ik heb de voorbije drie maanden niets aan het onderzoek gedaan, er is nog geen concrete overeenkomst met een uitgeverij, het is zelfs helemaal niet zeker of er in dit verhaal een boek zit. Het is weinig meer dan een idee, dat een uitvloeisel is van mijn Panorama research, en het zou best kunnen dat het te moeilijk, te complex of niet interessant is, indien inderdaad zou blijken dat het om niet meer dan botsende persoonlijkheden ging, zoals sommige van mijn collega's veronderstellen. Dus maak je niet ongerust, als er ooit zou gedacht worden over het concretiseren van de plannen voor een boek zal ik de procedures van de VRT volgen, zoals ik dat overigens ook bij mijn vorige drie boeken heb gedaan.

Nu, ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken om enkele bedenkingen mee te geven. Ik heb het gevoel dat er nog steeds spanning zit op onze werkrelatie, ondanks de drie gesprekken die er op mijn vraag zijn geweest, en ik betreur dat ten zeerste. Ik heb vertrouwen in jouw capaciteiten als hoofdredacteur en veronderstel dat jij nog steeds vertrouwen hebt in mij als journalist, en we streven hetzelfde doel na, goede journalistiek brengen. Dus mits een goede communicatie zouden we prima moeten kunnen samenwerken.

Misschien moeten we leren uit de incidenten die er zijn geweest, en sneller en directer communiceren met elkaar. Jij kiest er bijvoorbeeld nu voor om jouw vraag ivm het Fortis boek per mail te communiceren, dus ik beantwoord je mail, hoewel ik eigenlijk liever via een face to face gesprek van gedachten wissel. **Jouw mail komt mij over als een soort dictaat, een ultimatum.** Je stuurt het ook naar Sofie Reviere, een bekwame HR manager, maar ik begrijp echt niet waarom zij van jouw vraag op de hoogte moet gebracht worden. **Misschien wil je suggereren dat mijn ontslag al in de lucht hangt als ik niet buig voor je ultimatum,** zo interpreteer ik het tenminste. Dat vind ik persoonlijk geen prettige manier van communiceren. Maar goed.

Ook bij 'de Keizer van Oostende' hadden we heel wat schade kunnen voorkomen door meer en directer te communiceren. Het boek is, laten we eerlijk zijn, een verdienstelijke journalistieke inspanning. Dat vond je zelf toch tenminste, drie weken voor de publicatie, nadat je het hele boek gelezen had. Je hebt het toen omschreven als 'straffe kost', en 'spijkers met koppen', kijk er je outbox maar eens op na van mei vorig jaar, mails naar mij en naar Luc Pauwels. Sommigen delen jouw mening: Paul Huybrechts omschreef het in De Morgen als een boek dat 'onmisbaar is voor onze democratie', Derk-Jan Eppinck als 'het beste politieke boek van de laatste jaren', en Joel de Ceulaer onlangs nog in de Standaard als 'het meest onderschatte boek van 2012'. Voor één van onze basisstellingen zijn we bovendien onlangs bijgetreden door niemand minder dan Louis Tobback, die in zijn boek liet optekenen dat de hele basketwereld de praktijken van Johan Vande Lanotte betitelt als 'een regelrechte schande'. De belangenvermenging van Vande Lanotte in de offshore industrie gaat nog veel verder, is onmiskenbaar en gestaafd met feiten. Kon het boek beter? Waarschijnlijk wel, maar dat geldt voor de meeste journalistieke producten. Hoedanook is het een waardevol journalistiek werkstuk, dat waardering verdient, en daar leken zowel jij als de deontologische raad, die het boek ook gelezen had, van overtuigd, vlak voor de publicatie. Groot was dan ook mijn verbazing op die beruchte maandag 21ste mei, de dag van de voorstelling van het boek, een dag die in mijn geheugen gegrift staat, dat jij, nadat Vande Lanotte het boek zelf had kunnen lezen, **compleet**

van mening bleek veranderd. Ik werd plots opgevorderd, ondervraagd door de deontologisch raad, die me overigens na die ondervraging verzekerde dat ik 'off the hook' was. Maar met verbijstering moest ik in de late namiddag op de website van de VRT lezen dat ik op non actief werd geplaatst in afwachting van een deontologisch onderzoek, dat de VRT zich distantieerde van het boek, dat VRT journalisten deontologisch verplicht waren zorgvuldig tewerk te gaan en dies meer. Op non actief gesteld! Vreemd dat ik vervolgens onmiddellijk de opdracht kreeg om gewoon door te werken aan mijn Panorama-reportage. Op non actief stond ik dus niet echt, terwijl de buitenwereld dacht dat ik geschorst was, RTBf meldde zelfs dat we ontslagen waren. Ik bedoel maar: het was een erg vernederende en kwetsende maatregel, die mijn geloofwaardigheid beschadigde, het belangrijkste goed voor een journalist. En die maatregel heb je genomen zonder mij één vraag te stellen en zonder mij zelfs op de hoogte te brengen. Waarom heb je er toen niet voor gekozen om mij even bij jou te roepen en met mij gewoon rechtstreeks een gesprek aan te gaan? Wat jij toen gedaan hebt was moreel, deontologisch en arbeidsrechtelijk niet correct. Wat ik bovendien niet oké vond is dat de VRT website mocht gebruikt worden om jouw chronologie van de feiten weer te geven aan het grote publiek, en aan ons werd niets gevraagd. Onze versie mocht niet op de website. Is dat deontologisch correct? Vreemd dat ons doen en laten door de deontologische raad moest worden doorgelicht, en niet dat van jou, vind ik persoonlijk.

Wat ons doen en laten betreft, daar bleek na dat onderzoek, dat overigens niet heel grondig gebeurde, er waren te weinig mensen en middelen om zelfs nog maar onze 65 weerleggingen van de zogenaamde foutenlijst van Vande Lanotte te lezen, maar hoedanook bleken er toch geen grote deontologische fouten vast te stellen, want Luc Pauwels en ik zijn na dat onderzoek onmiddellijk weer voltijds aan de slag gegaan. Die paniecreactie van jou waarbij wij in quarantaine werden geplaatst bleek dus achteraf compleet overbodig en buiten proportie. Ik weet nog altijd niet wat je toen bezielde heeft. Ik veronderstel dat je toen er wat tegenkanting kwam in een kramp bent geschoten en vlak na het Jos Geysen incident bij Reyers Laat met deontologische spierballen wilde rollen. Terwijl dit boek iets was waar de VRT best fier had op kunnen zijn, omdat het, in eigen naam weliswaar, maar toch door twee van haar journalisten was geschreven. Als je er natuurlijk voor kiest om met een vergrootglas te gaan speuren naar fouten, inhoudelijk of deontologisch, en ons boek al herhaaldelijk expliciet desavoueeert voor mensen het kunnen lezen, dan wordt dat een gigantische gemiste kans. Zoals ik al zei: een betere communicatie had veel schade kunnen voorkomen. Ik heb met jou na dat incident een gesprek gevraagd. Je hebt het altijd gehad over een 'beschermende' maatregel, maar geloof me, ik heb me zelden zo onbeschermd gevoeld als toen. Je zei vorige week tijdens ons gesprek dat jij niet het type chef bent die wanneer een weerbots komt na onderzoeksjournalistiek direct achter zijn mensen gaat staan, en hen tov van de buitenwereld verdedigt. Dat vind ik jammer. Is dat niet precies jouw taak als hoofdredacteur: in eerste instantie je mensen verdedigen, dan kijken of er werkelijk fouten zijn gemaakt en dan, indien nodig, sanctioneren en communiceren? Luc, ik had graag een verontschuldiging gehoord van jou in verband met die bewuste maatregel, maar die is er nooit gekomen. Misschien is voor bazen ten opzichte van hun werknemers 'sorry' ook een heel moeilijk woord om in de mond te nemen. Ik denk nochtans dat het hun legitimiteit soms kan versterken. Jan Holderbeke kan dat wel, en dat maakt van hem een van de beste cheffen waar ik voor gewerkt heb. Och, Rademakers is onder druk gezet door de socialisten, zo zeiden veel mensen mij. Ik heb altijd gezegd dat ik dat niet geloof. Diverse juristen in mijn omgeving zeiden dat ik klacht tegen jou moest indienen, dat ik voor de arbeidsrechtbank zeker gelijk

zou halen. Maar dat heb ik niet gedaan. Ik denk dat het noch mij, jou of de VRT iets had bijgebracht om dat te doen.

Ik heb in de zomer opnieuw een gesprek met jou gevraagd, en had het gevoel dat we na dat gesprek wel verder konden. De sorry waarop ik hoopte kwam er niet, maar dat was wellicht teveel verwacht. Ik nam me voor om het 'keizer- incident' achter mij te laten en vooruit te kijken.

Maar dan kwam Hazodi. Het was de eerste reportage waar ik na de vakantie op vraag van mijn eindredacteur Jan Holderbeke aan begon te werken. Heel erg vreemd was de uitbrander die ik kreeg van jou de eerste week van september, in aanwezigheid van Jan en Phara, waarbij je mij toebeet dat je absoluut *not amused* was omdat je dan pas te weten kwam dat ik met dat verhaal bezig was. Daar ging onze nieuwe start. Bovendien sloeg je verwijt aan mijn adres absoluut nergens op: ik heb nog nooit de taak of opdracht gekregen om wanneer ik een verhaal begin te researchen eerst mijn algemeen hoofdredacteur op de hoogte te brengen. Je extreme interesse voor deze reportage was trouwens erg opmerkelijk. Voor andere reportages die ik heb gemaakt heb je hoegenaamd geen belangstelling getoond, maar nu moest Jan om de haverklap verslag uitbrengen van onze vorderingen, iets wat trouwens nog nooit is gebeurd in de acht jaar dat ik voor Panorama werk. En op 21 september belegde je een vergadering met Jan, Phara, Carl, Lin Delcour en mezelf, waarop de reportage werd afgeblazen. Jan, Phara en ik wilden doorgaan, omdat we het gevoel hadden 'beet' te hebben. De mediahete tegen de klokkenluiders, waarbij die mensen publiek werden veroordeeld voor jarenlange diefstal, zonder enige vorm van bewijs, gerechtelijk onderzoek of zelfs tegenspraak, en waarin de VRT is meegegaan, was voor ons een relevant en journalistiek haalbaar onderwerp. Hadden we alles al? Nee, maar we zaten er dichtbij. Ik heb na mijn jaren bij Panorama genoeg ervaring om dat aan te voelen. Bovendien hadden we met Panorama een extra verantwoordelijkheid in dit verhaal, omdat wij het hadden aangekaart. Het feit dat Hilde Claes op de zevende dag mocht komen liegen zonder dat dit werd tegengesproken was een extra argument om de reportage te maken. Maar de reportage is er niet gekomen. Jammer, vind ik nog altijd. De inschatting of een verhaal goed, relevant en haalbaar is, is altijd een kwestie van interpretatie. Maar waar ik het moeilijk mee had is dat jij na de Keizer van Oostende een pleidooi hebt gevoerd om onderzoeksjournalistiek binnen het 'kwaliteitsvolle kader van de vrt' te houden, maar vervolgens het eerste project dat zich aandient keldert, tegen de wil in van eindredacteur, twee journalisten en de vertegenwoordiger van de deontologische raad. Als dit de motivatie is om onderzoeksjournalistiek binnen de vrt te houden, met name dat je een onderzoek kan kelderen, tegen de wil van de makers in, dan vind ik dat zeer bedenkelijk. Een week later werd zelfs het *college van hoofdredacteurs* samen geroepen om over de reportage te oordelen. Dat is du jamais vu. Was er genoeg materiaal voor een reportage, zelfs maar voor een korte van 20 minuten, zoals wij wilden maken? De meningen zijn hierover verdeeld. Een onderzoek is sowieso iets organisch, en constant tijdens een onderzoek informeren of er al genoeg is ligt moeilijk. Hier speelt een stuk instinct. En ons afrekenen op een allereerste kladversie van een scenario is ook niet ernstig. Zo'n reportage groeit en evolueert tijdens het onderzoek. Maar goed, ik legde me op dat moment neer bij het oordeel van mijn eindredacteur. Maar de argumenten die ik je hoorde aanhalen op de vergadering van 21 mei vond ik choquerend. Vera Vrancken heeft boter op het hoofd, beweerde je. Zonder enige kennis van zaken, je kent het dossier niet, hebt nooit met Vera Vrancken gesproken. Toch verklaarde jij dat ze schuldig was. Toen ik met het principe van het vermoeden van onschuld afkwam en enkele inhoudelijke argumenten aandroeg te ondersteuning van haar onschuld kreeg ik de opmerking: Wim, stop maar, Vera heeft al een advocaat. Ik ben inderdaad gestopt met argumenteren, omdat het mij duidelijk werd dat een

intellectueel eerlijke discussie onmogelijk was. Ik merkte opnieuw dat je simpelweg loog in je persmededelingen: je beweerde dat de programmamakers op geen enkele manier onder druk zijn geplaatst. Dat is manifest onwaar. Maar ook in je perscommunicatie over de Keizer van Oostende had ik kunnen vaststellen dat voor jou de waarheid niet belangrijk is: je verklaarde dat de hoofdredactie weet had van de publicatie van een boek, maar geen kennis had van de gedetailleerde inhoud: ook dat is een manifeste leugen. Ook op radio 1, op 23 mei, toen je zei dat je mij gesproken had voor je de maatregel nam, zat je gewoonweg te liegen.

Daarna is het verder fout gegaan. Jouw poging om Panorama 'onder curatele' te plaatsen, zoals Jan het uitdrukte, zorgde voor veel onrust, en mislukte, gelukkig. Maar je had ook een gesprek met Jan, waar ik niet bij mocht zijn, waar je hem vertelde dat er een fundamenteel probleem was met mijn functioneren, dat ik *vooringenomen* was als journalist. Dat is een zware aantijging, die vreemd genoeg kwam uit de mond van een man die Vera Vrancken schuldig achtte, zonder enige kennis van zaken. Je hebt nu al twee keer gezegd dat ze zelfs 'compleet gestoord' is, nadat je ze in de Kruitfabriek hebt gezien. Je hebt nog geen seconde met haar gesproken. En jij verwijt mij vooringenomenheid?

Ik denk dat je vooringenomenheid verwart met scherpste. Ik probeer scherp te zijn, en ik denk dat dat onze taak is als (onderzoeks-)journalist. Maar scherp is iets totaal anders dan vooringenomen. Als er een smerige mediahete is gevoerd tegen Vera Vrancken, en ik kan je direct tien argumenten geven die dit staven, als Hilde Claes die mensen publiek beschuldigt en veroordeelt (in De Tijd, De Standaard en op TV limburg), maar ons weigert een interview te geven, drie weken voor de gemeenteraadsverkiezingen, als ze maar naar De Zevende Dag wil komen als er geen Panorama reporter haar gaat overvallen met een camera, en vervolgens bij Indra zit te liegen, dan is dat een realiteit. Als wij daar een reportage over willen maken, dan heeft dat niets met vooringenomenheid te maken, maar met journalistiek. Als jij dat wil tegenhouden onder meer met het argument: Vera Vrancken heeft boter op het hoofd, wie is er dan vooringenomen?

Och, zei men mij opnieuw, Rademakers is onder druk gezet door de socialisten. Daar waren deze keer sterke aanwijzingen voor. Ingrid Lieten, die Tim Pauwels aanspreekt over de vorige Hazodi reportage. Tim die wordt opgebeld door de korpschef. Ingrid Lieten, die gebeld heeft naar Wouter Vandenhoute om Vera Vrancken uit de Kruitfabriek te houden. We weten dus dat Lieten actief aan het lobbyen was om dit verhaal uit de pers te houden. Ook het feit dat de persconferentie van Vrancken en co van 28 september de dag erop in t groot in alle kranten stond, terwijl er op geen enkel vrt medium, noch radio, noch online, noch televisie er met één woord over gerept werd is, denk ik, du jamais vu. Verhalen over een kritische journalist bij de Gazet van Antwerpen die door jou geëlimineerd zou zijn doen plots de ronde. Je zou een logebroeder zijn van Stevaert, enzoverder. Jij beweert dat er geen druk is geweest. Ik heb beslist om je te geloven, anders wordt samenwerken echt onmogelijk.

Ik heb tijdens de Hazodi-episode talloze telefoontjes gekregen van journalisten. Ook tijdens de Keizer van Oostende-episode, trouwens. Maar ik heb niets gelost over de interne strubbelingen. Ik heb een lange mail die ik wilde sturen naar de redactie- en deontologische raad met mijn bedenkingen na het geaborteerde Hazodi verhaal *niet* gestuurd, omdat collega's me waarschuwden dat die mail zou kunnen lekken en het verhaal in de krant zou opduiken. Ik heb er bewust voor gekozen om de discussie intern te houden, hoewel andere media ervan zouden smullen.

Maar het feit dat je mijn functioneren als journalist fundamenteel in vraag begon te stellen bij mijn baas heeft me erg geraakt. En vooral dat je dat niet rechtstreeks tegen mij hebt gezegd. Ik heb vele slapeloze nachten gekend toen. Ik vroeg me af wat er aan de hand was. Ik heb twaalf jaar voor de vrt nieuwsdienst gewerkt, altijd goeie evaluaties gehad, ik heb mee Panorama weer op de kaart gezet, en ik denk dat er weinig journalisten van de vrt het aantal onderscheidingen heeft gekregen dat ik kan voorleggen. En plots kwam daar een nieuwe hoofdredacteur die mij begon af te kraken bij mijn baas. Het was een van de hoofdoorzaken van de burn-out waarin ik terecht kwam. Toen ik na mijn eerste week ziekteverlof De VVOJ prijs in ontvangst mocht nemen deed dat geweldig deugd. Een beetje flauw van jou dat je me toen doelbewust, zoals je vorige week vertelde, geen felicitaties stuurde. Want net die had ik nodig.

Ik ben met Leo Hellemans gaan praten, die me aanraadde een poging te doen het vertrouwen te herstellen. Opnieuw heb ik een gesprek gevraagd met jou, dat uiteindelijk pas maanden later plaatsvond, het gesprek van vorige week. Dat gesprek was niet zo slecht, tot op het einde het Fortis verhaal ter sprake kwam. En meteen stonden we weer met getrokken messen tegenover elkaar.

En dan jouw mail, de dag erop. Een ultimatum, zoals ik al zei, niet van die aard om de relatie weer vlot te trekken.

Ik heb mijn antwoord geschreven, het is een pak langer geworden dan gepland. Ik heb net van Tim Pauwels vernomen dat je eigenlijk geen antwoord meer verwacht, maar ik ga het toch sturen. Niet alleen omdat ik er vrij lang aan gewerkt heb, maar ook omdat ik oprecht van mening ben dat dit moet kunnen. Ik verkies zoals ik al zei een persoonlijk gesprek, maar ik ondervind nu ook wel dat een mail de gelegenheid biedt om de zaken eens allemaal op een rij te zetten. Dit moest me echt even van het hart. Ik heb vorige week wel de kans gehad om vragen te stellen, maar niet om alles eens rustig en omstandig uit de doeken te doen. Ik hoop dat je deze mail niet als een aanval beschouwt, beschouw het na de tikken die ik heb gekregen liever als zelfverdediging. En ik denk dat het in een modern mediabedrijf moet mogelijk zijn dat we elkaar eens een keer eerlijk 'ons gedacht' zeggen.

Ik ben geen ruziestoker of dwarsligger. Eigenzinnig misschien, maar dat moet toch kunnen op een nieuwsredactie. En ik wil gewoon graag mijn job doen. Ik snap best dat niet zomaar alles kan, ik ben bereid tot gesprekken, compromissen, zolang die gesprekken op een redelijke en intellectueel eerlijke manier verlopen. Jij hebt jouw taak als hoofdredacteur, maar dat wil niet zeggen dat je geen fouten kan maken en dat je zomaar overal kan ingrijpen, dicteren en jouw wet stellen. Een programma onder curatele plaatsen is geen goed idee. Een term zoals *insubordinatie*, die je vorige week gebruikte over mij, hoort thuis in het leger, niet op een nieuwsredactie, vind ik.

Ik hoop ondanks alles dat we in de toekomst toch nog goed gaan kunnen samenwerken, als we dat doen in een constructieve sfeer, vanuit een wederzijds respect, en dat respect voor jou is er van mijn kant uit nog altijd.

Vriendelijke groeten,

Wim